Osavuosikatsaus 1.1.-30.6.2026

Kaupunginhallitus 07.09.2026 § 135

Valmistelija Hallintojohtaja Liisa Salo 27.8.2026

Liitteenä on Kauhavan kaupungin osavuosikatsaus ajalta 1.1.-30.6.2026. Osavuosikatsaus on laadittu vuodelle 2026 hyväksytyn talousarvioon perustuen.

Katsaus sisältää yleiskatsauksen ajanjakson toimintaan, tiedot toimialojen ja investointihankkeiden määrärahojen ja tuloarvioiden sekä tuloslaskeman toteutumisesta tiliryhmittäin ja toimialojen selonteon omasta toiminnastaan. Katsaus sisältää myös kaupungin tytäryhtiöiden toimittamat raportit alkuvuoden toiminnasta.

Vuosi 2026 on toteutunut talousarvion ja muiden suunnitelmien mukaisesti.

Alkuvuoden merkittävin hanke oli kaupunkistrategian päivittäminen. Kesäkuun valtuustossa hyväksytty Kauhava 2040 -kaupunkistrategian tähtäin Parempi Kauhava - Kaikille, jotka tahtovat enemmän. Strategian mukaan Kauhavalla on *arvot kohorallansa eli kaikki piretähän fölijys, toimitahan kirkkahalla pelillä, tekemisestä jää kunnon jäläki ja palavelut on kauhavalaaselle tehty. Tavootteena on paree paikka, kersojen Kauhava, pelaavat palavelut sekä älyn ja maalaasjärijen käyttö.* Kaupunkistrategian jalkauttaminen lähti liikkeelle elokuussa.

Huhtikuussa käynnistyi Tarjoa tontista -kampanja. Kaikki kaupungin rakentamiseen valmiit omakoti- ja rivitalotontit ovat mukana kampanjassa, jossa tontista saa tarjota itselleen sopivan euromäärän ilman pohjahintaa. Kampanjaehdoin myytävillä tonteilla rakentaminen tulee aloittaa vuoden sisällä kaupan tekemisestä. Kampanjan puitteissa kesäkuun loppuun mennessä myytiin yksi rivitalotontti ja yksi paritalotonttia, joille rakennetaan yhteensä 14 uutta asuntoa.

Kauhavalla on kuntaliitoksen jälkeen säilynyt ns. pienten lukioiden korotettu valtionosuus, vaikka kaupungin lukioiden yhteenlaskettu oppilasmäärä on kriteerin ylittänyt. Tämä etu poistuu vaiheittain vuosina 2026–2028. Tämän lakisääteisen muutoksen seuraus merkitsee kaupungille noin 550.000 euron valtionosuusleikkausta. Talven aikana sivistystoimialalla valmisteltiin selvityksen lukiokoulutuksen järjestämisen vaihtoehdoista valtionosuusrahoituksen leikkauksen kompensoimiseksi. Kaupunginhallitus päätti, että lukiokoulutuksen kustannuksia, oppilasmääriä, opetuksen toiminnallisuutta ja lukion valtionosuusmuutoksen vaikutuksia talouteen arvioidaan uudelleen 31.10.2028 mennessä ja ryhdytään tarvittaessa kaupungin taloutta tasapainottaviin toimenpiteisiin.

Vuoden 2025 alusta voimaan tulleen rakentamislain mukainen rakennusjärjestys hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa.

Toukokuun valtuustossa hyväksyttiin myös hallintosääntöön joitakin muutoksia.

Kaupunki luopuu moduulirakennuksista vuoden 2027 aikana. Kaupunginhallitus irtisanoi kertomusjaksolla sekä Alahärmän lukiomoduulin

että Tiheikön päiväkotimoduulin vuokrasopimukset. Lukiomoduuli poistuu käytöstä maaliskuussa ja päiväkotimoduuli heinäkuussa 2027.

Osallistavan budjetoinnin määräraha kohdistettiin urheilu- ja liikunta- sekä kulttuurikausikorttien lainaamiseen. Kortteja saa lainata Kauhavan kirjastoista.

Kaupunki, kuten muutkaan Etelä-Pohjanmaan kunnat, eivät päässeet Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa sopimukseen ns. sote-rakennusten vuokraehdoista. Hyvinvointialue on maksanut vuokraamistaan tiloista alkuvuoden vuokraa 31.12.2025 päättyneiden vuokrasopimusten ehtojen mukaisesti. Hyvinvointialue kuitenkin vaatii esittämiensä sopimusten ja niiden ehtojen voimaantuloa takautuvasti jo 1.1.2026 alkaen, mikä tarkoittaisi jo saatujen vuokrien merkittävää palauttamista. Koska vuokraehdoista ei ole ollut tietoa, on sote-rakennukset pidetty kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti kaupungin omistuksessa yhtiöittämisen sijasta. Mikäli yhtiöittämiseen lähdetään, tulee hyväksyttyjen vuokrasopimusten ehtojen olla sellaiset, että uudella perustettavalla yhtiöllä on toimintaansa realistiset taloudelliset edellytykset.

Kaupungin tytäryhtiöistä Kauhavan Kaukolämpö Oy investoi merkittävästi myös kuluvana vuonna. Yhtiö on rakentanut Ylihärmään uuden 5,5 MW:n monipolttoainelaitoksen. Valtuusto myönsi toukokuussa yhtiön ottamalle 5,3 miljoonan euron lainalle omavelkaisen takauksen. Kauhavan Vesi Oy:n alkuvuoden merkittävin investointi on ollut Alahärmän vesitornin peruskorjaus.

Toukokuussa kaupunginhallitus ohjeisti Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy:tä tekemään Lilja Farms Oy:n kanssa yritystilasopimuksen. Kauhavan Yrityskiinteistöt Oy rakennuttaa yritykselle 3.000 m²:n toimitilat.

Kauhavalla järjestettiin 25. - 29.6.2026 Suomen Rauhanyhdistysten Keskusyhdistyksen Suviseurat. Lentokentän alueella järjestetty tilaisuus keräsi jopa 86.000 kävijää.

Kauhavan työllisyystilanne on parantanut hienoisesti vuoden takaiseen ja selvästi vuodenvaihteeseen verrattuna. Kesäkuun lopussa työttömyysaste oli 7,4 prosenttia, kun se joulukuussa 2025 oli 8,9 prosenttia. Kesäkuun 2025 lopussa työttömyysaste oli 7,6 prosenttia.

Kauhavan työttömyysaste oli Etelä-Pohjanmaan 18 kunnasta 9. alhaisin. Kesäkuun lopussa Etelä-Pohjanmaan työttömyysaste oli 8,9 prosenttia ja koko maan 12,8 prosenttia.

Kesäkuun lopussa Kauhavalla oli Tilastokeskuksen mukaan 14.862 asukasta, mikä on 30 vähemmän kuin vuoden 2025 lopussa. Alkuvuoden aikana Kauhavalle on syntynyt 48 lasta (45 lasta 1–6/2024). Samassa ajassa on kuollut 121 kauhavalaista (90). Luonnollinen väestökehitys on siis ollut 73 henkeä negatiivinen (-45). Kauhavalta on muuttanut muihin Suomen kuntiin 43 henkilöä enemmän kuin muista kunnista on muuttanut Kauhavalle. Ulkomailta Kauhavalle on muuttanut 67 henkilöä enemmän kuin Kauhavalta ulkomaille.

Ensimmäisen vuosipuoliskon aikana kaupungin toimintatuotot ovat toteutuneet selvästi budjetoitua korkeampina ja toimintakulut lähes budjetoidun mukaisesti. Käyttötalousosan tuloarviot ja määrärahat eli toimintatuotot ja -kulut ovat valtuustoon nähden sitovia toimialoittain. Toimialoille myönnetyistä määrärahoista ajankohdan keskimääräisen käytön (50 %) taso ylittyy sivistyspalveluiden (51,8 %) ja teknisten

palveluiden (50,7 %) toimialoilla. Teknisten palveluiden osalta keskimääräistä toteuma-astetta korkeampi luku selittyy sillä, että vuoden 2026 talousarvioon ei sisälly sote-rakennusten kuluja, tuottoja eikä poistoja. Talousarvion laadintavaiheessa käsityksenä oli sote-rakennusten yhtiöittäminen, mikä ei kuitenkaan ole toteutunut. Sote-rakennukset ovat edelleen kaupungin omistuksessa ja niiden tulot ja menot sisältyvät kaupungin kirjanpitoon. Tuloarvioiden toteumissa 50 %:n tason alittavat konsernihallinnon (19,4 %) ja sivistyspalveluiden (41,7 %) toimialat.

Kokonaisuutena budjetoiduista käyttötaloustuloista on kesäkuun loppuun mennessä kertynyt 74,0 prosenttia, eli 3,3 miljoonaa euroa. Korkeaa kertymäastetta selittää edellä mainitut sote-rakennusten vuokratuotot, joita ei ole budjetoitu lainkaan, sekä maahanmuuton korvausten etupainotteinen kertyminen. Lisäksi heinäkuun vuokratuotot ovat kirjautuneet kesäkuun tuloksi, mikä nostaa toteuma-astetta. Tiliryhmittäin tarkasteluna myyntituloja on saatu 57,7 prosenttia. Maksutuottoja on kertynyt 50,4 prosenttia, tukia ja avustuksia 71,4 prosenttia sekä muita toimintatuottoja 107,8 prosenttia budjetoidusta. Huomioitavaa on, että kaupungilla ei ole sote-rakennuksista voimassaolevaa vuokrasopimusta Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kanssa, ja on mahdollista, että jo saatuja vuokratuottoja joudutaan sopimusten voimaantulon myötä palauttamaan.

Käyttötalousmenoja on kertynyt kesäkuun loppuun mennessä 24,2 miljoonaa euroa, ja niiden toteuma on budjettiin nähden 50,3 prosenttia. Henkilöstökulujen toteumaprosentti on 51,8. Lomarahat on maksettu kesäkuulla, mitä vastaan on purettu lomapalkkavarausta. Varausta on purettu myös loma-ajan palkkojen mukaisesti. Henkilöstömenojen toteuma on erityisen korkea (52,7 %) sivistyspalvelujen toimialalla.

Palvelujen ostojen toteuma on 46,9 prosenttia budjetoidusta. Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kohdistuneista määrärahoista on käytetty 49,0 prosenttia. Avustuksiin on käytetty 56,7 prosenttia ja muihin toimintakuluihin 43,9 prosenttia budjetoidusta määrästä.

Kunnallisveroa on kertynyt tammi-kesäkuussa 14,4 miljoonaa euroa eli 52,5 prosenttia budjetoidusta. Yhteisöveroa on saatu 1,7 miljoonaa euroa, mikä kattaa 59,8 prosentti budjetoidusta. Kiinteistöveron tuotto on kesäkuun lopussa 0,1 miljoonaa euroa eli 2,7 prosenttia budjetoidusta. Kuntaliiton kuntakohtaisen vuoden 2026 veroennustekehikon mukaan kunnallisveroa arvioidaan saatavan lähes 0,4 miljoonaa euroa budjetoitua vähemmän. Yhteisövero toteutuu vajaa 0,2 miljoonaa euroa budjetoitua korkeampana ja kiinteistöveroa ennustetaan saatavan 0,3 miljoonaa budjetoitua vähemmän. Kokonaisuutena verotuloja ennustetaan saatavan 0,5 miljoonaa euroa budjetoitua enemmän.

Tuloslaskelma 30.6.2026 osoittaa 0,1 miljoonan euron ylijäämää. Tulos on jaksottamaton eikä se siksi kerro suoraan todellista taloudellista tilannetta. Kirjanpidon tulosta on oikaistava huomioiden erityisesti tulojen etupainotteinen ja menojen jälkipainotteinen kertyminen, tulevien palkankorotusten vaikutus sekä lomapalkkavelan määrä. Valtionosuudet toteutuvat lähes budjetoidun mukaisina ja verotulot budjetoitua alhaisempina. Tulosennusteessa verotulot on huomioitu kuntaliiton kuntakohtaisen veroennustekehikon mukaisina.

Vuoden 2026 talousarvio on laadittu 0,1 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Kesäkuun lopussa tiedossa olevat tekijät huomioiden vuoden 2026 tulos tulee olemaan lähes budjetoidun mukainen.

Vuoden 2026 talousarvion investointiosaan sisältyy valtuuston toukokuussa tekemän tarkistuksen jälkeen noin 4,0 miljoonan euron investoinnit. Kesäkuun loppuun mennessä investointeihin on käytetty vain 0,4 miljoonaa euroa, eli investointimäärärahoista on käytetty 10,6 prosenttia.

Euromääräisesti suurin yksittäinen investointi on Kauppatien perusparannus, jolle on myönnetty 0,8 miljoonan euron määräraha. Yhteishankkeena Elinvoimakeskuksen kanssa toteutettava investointi käynnistyy heinäkuussa 2026, joten ensimmäisellä vuosipuoliskolla sille ei juurikaan ole kertynyt kuluja.

Eniten investointirahaa on alkuvuoden aikana käytetty kiinteään omaisuuteen, kun maanhankintaan on tarvittu lähes 0,2 miljoonaa euroa. Olevia rakennuksia on korjattu tai lisävarustettu reilulla 0,1 miljoonalla eurolla.

Useamman vuoden aikana toteutettavien investointihankkeiden kustannuksia seurataan osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöksessä. Alkuvuoden aikana on jatkettu kaupungintalon ja Ylihärmän koulukeskuksen varustamista. Monivuotiset Kauppatie- ja Vääpelikylän tiestö -hankkeet käynnistyvät toisella vuosipuoliskolla.

Esittelijä Kaupunginjohtaja Vesa Rantala

Päätösehdotus Kaupunginhallitus merkitsee osavuosikatsauksen ajalta 1.1. – 30.6.2026 tiedokseen ja saattaa sen tiedoksi valtuustolle.

Päätös Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan ehdotuksen.

Lisätietoja Hallintojohtaja Liisa Salo, puh. 050 330 5286, etunimi.sukunimi@kauhava.fi

---

Valtuusto 16.11.2026
287/02.02.00/2025

Päätös
